BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
12 .. Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 314 Miercuri 15 Noembrie 1939
12 Pagini P I I I I

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARA pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

AJUTOARE, DAR CU CONTROL

Sforțările și sacrificiile, pe care le fac cârmuitorii pentru a veni în sprijinul păturii țărănești, sunt demne de prețuit și nu e suflet de român care să nu le aprobe. Dacă n'am reține decât ceeace s'a făcut în ultimii ani — și mai ales anul acesta — în direcția valorificării grâului, înzestrării cu pluguri și alte unelte agricole a gospodarilor vrednici prin camerele de agricultură, sau pe bază de credite ieftine prin cooperative și sindicate agricole; în direcția împărțirii de sămânță bună de grâu și porumb sau de în și cânepă pentru introducerea unor culturi mai productive; în direcția ieftenirii prețului la articolele țărănești și în deosebi la sare și bumbac — și încă sforțările depuse merită atenția noastră.

Dar, ca orice operă desfășurată pe rază mare și în care obiectul asistenții de stat îl formează numărul masselor anonime — în speță: al masselor țărănești — și opera aceasta se cere urmărită de aproape în fiecare măsură chemată să traducă în fapt buna intenție de sus, în fiecare act de îndrumare sau de ajutorare menit să împingă cu un pas mai înainte biata noastră economie țărănească.

Altminteri, cele mai nobile intenții și cele mai desăvârșite proiecte, rămân în vânt, împreună cu sforțările și jertfele consimțite. Admirabilă a fost chemarea sătenilor, alături de tineret, la îndeplinirea unor folositoare lucrări de interes obștesc. Și nu tăgăduim că în multe locuri s'au realizat minuni. Dar au fost și locuri unde s'a lucrat greșit sau a fost numai un simulacru de lucru. Cunoaștem cazul unor subalterni, dintr'un județ din Moldova, cari, când s'a anunțat inspectarea plantațiunilor făcute pe șoselele din zona acelui județ, plantațiuni unele neprinse, altele distruse de vitele și copiii din sate, s'au apucat să înfigă în pământ în locul lor crengi verzi rupte proaspăt de prin livezile oamenilor, numai ca să iasă bine inspecția. Nu mai pomenim de condițiunile în care au fost refăcute unele lăzuri la țară, condițiuni care au provocat în câteva zile moartea tuturor coloniilor de pești menite să repopuleze lăzurile refăcute.

Sunt însă cazuri când reaua înțelegere și reaua credință se arată chiar din rândurile celor către cari se îndreaptă măsura de ajutorare.

Iată, de pildă, cazul dela Rădăuți (Bucovina) denunțat deunăzi în „Neamul Românesc", cu privire la modul cum este folosit de unii țărani bumbacul vândut prin depozitele Institutului național al cooperației la preț care este aproape pe jumătate cât cel din comerț. Ei bine, mulți din cumpărătorii țărani, făcându-se unelte speculanților străini, vin și cumpără dela depozitul cooperației pe prețul de 780 lei pachetul mare de bumbac englezesc sau cu 600 lei pachetul mare de bumbac italian, pe care în loc să-l reție pentru nevoile lor casnice, îl predau speculatorilor, cari îl revând apoi pe prețuri de 1050 lei în județul Rădăuți și de 1250 lei în alte județe lipsite de astfel de depozite, țăranul cumpărător mulțumindu-se cu doi-trei poli bacșiș.

E adevărat, că la depozit li se cere legitimație și semnarea în registru alături de cantitatea cumpărată, dar câți țigani și pierde vară de prin sate și mahalale nu pot împrumuta costumul țărănesc, cu legitimațiile cuvenite în vederea unor astfel de operații și câți țărani chiar autentici nu se lasă târîți în manoperile speculatorilor! Să nu uităm, că și în județele noastre, erau țărani cari duceau la cârciumar grâul bun de sămânță împărțit prin camerele de agricultură, prefecturi, etc., ca să capete pe el rachiu sau lumânări, gaz, în loc să-l semene pe ogorul lor.

Iată dar, că buna intenție și planul de executare, dictat din biurou nu sunt îndestulătoare, ca prin ele însăle să asigure și aducerea lor la îndeplinire pe teren. Opera de ajutorare, ca toate acțiunile de masse, trebue supraveghiată pas cu pas și în primul rând ea trebue să se îndrepte numai către cel ce merită să fie ajutorat și cu controlul efectiv al modului de folosire a ajutorului primit.

După cuvântarea Președintelui Lebrun

de I. LUGOSIANU

Cine a avut prilejul să trăiască la Paris ziua istorică a armistițiului, la 11 Noembrie 1918, va păstra pentru totdeauna neștearsă amintirea însuflețirii delirante, care în câteva minute, a îngrămădit pe străzile și piețele publice ale orașului milioane de oameni, dornici să-și împărtășească împreună mulțumirea. Timp de patru ani, aripa morții plutiseră peste Europa îndoliată. Nu era nici o familie în care să nu fi curs sânge și lacrimi. Acuma se sfârșise pentru totdeauna. Necunoscuți se îmbrățișau pe străzi; unii râdeau, alții plângeau de bucurie; nu se găsiau destule flori și destule zâmbete pentru soldații, pe cari întâmplarea îi rătăcise în mijlocul mulțimii.

Câteva luni mai târziu, trupele învingătoare se coborau de la arcul de Triumf al luptelor napoleoniene spre Piața Concordiei — parcă într'un marș simbolic de la războiu la pace. O bucurie gravă era întipărită pe fețe, în așteptarea defilării. Dar când cortegiul a început să se scurgă pe larga cale triumfală, un hohot lung de plâns înăbușit a șguduit deodată, într'o isbucnire irezistibilă, sutele de mii de oameni îngrămădiți de-a lungul trotuarelor: el era deschis de marii mutilați de războiu, orbi cu mersul trist; amputați de mâini și picioare, pe cărucioarele lor de suferință; invalizi cu fața desfigurată pentru restul vieții, ca o protestare brutală și permanentă contra măcelului. Când după ei, au trecut călare, în atitudini de senină demnitate, cei trei mareșali învingători: Joffre, Foch și Pétain, ei s'au înfățișat parcă mulțimii ca cei din urmă învingători ai celui din urmă războiu.

Privitorii acestor scene istorice au avut într'adevăr impresia, care a stăpânit pe urmă ani îndelungați generația dintre cele două războaie, că atâtea nenumărate și sângeroase sacrificii s'au făcut, pentrucă ele trebuiau să fie cele din urmă; fiindcă uriașul măcel de patru ani trebuia să fie lovitura de moarte dată violenței; fiindcă după el trebuia să se așeze pacea trainică pentru toți, pacea de muncă rodnică, de înțelegere universală, de liniște și bună stare a tuturor națiunilor.

Douăzeci și cinci de ani au trecut de atunci. Vechile nădejdi s'au spulberat una câte una. Un nou războiu a isbucnit, poate mai necruțător ca cel de altă dată. In această atmosferă, ziua de 11 Noembrie capătă altă semnificație, mai adâncă și mai gravă. Cultul morților de eri se lărgește la morții de azi și la cei de mâine.

Cine citește, sub impresia amintirilor de acum un sfert de secol, cuvântarea rostită la radio de Președintele Lebrun, în ziua armistițiului, pricepe mai bine ce emoție îl străbate și ce idealuri îl însuflețesc.

Capul Statului francez face elogiul cald al unei armate, care are obișnuința istorică a biruințelor, ca și al unei opinii publice, care „va ști să aștepte fără șovăire și fără slăbiciune ceasul isbăvirii finale". El afirmă pe temeiul acestor constatări că „victoria va încununa țelurile de războiu cele mai nobile, cele mai generoase și cele mai umane". Aceste țeluri au rămas cele de odinioară: „Democrațiile occidentale, într'o deplină identitate de vederi, s'au ridicat pentru ca libertatea și justiția, adevărul, respectul persoanei omenești și respectarea cuvântului dat să rămână pe baza relațiilor dintre oameni și dintre State; pentru ca micile națiuni să nu riște a fi șterse unele după altele de pe harta lumii — într'un cuvânt pentruca principiile de civilisație, pentru care generații întregi au luptat și au suferit în trecut, să rămână mereu vii și respectate".

O înaltă ținută caracterizează cuvântarea d-lui Lebrun. Nici o invectivă, nici un cuvânt pătimaș nu scoboară nivelul chemării lui către Francezi. Se simte că Franța, ce războiul fără ură și se înțelege pentru ce atitudinea ei a inspirat chiar adversarilor ei de azi un respect adeseori mărturisit.

In cuvântarea sa, Președintele Lebrun nu-și leagă frazele de contingențele prezentului, ci de cultul morților necunoscuți, care a străjuit odată pe front destinele patriei, și de grija supremă a intereselor permanente, ale Franței și ale umanității, pentru care luptă și cad astăzi urmașii lui: „Prin forța armelor, spune d-sa încheindu-și perorația, să strălucească puterea veșnică a justiției, așa cum o visa acela, care stă întins sub lespedea de bronz, în fața căreia ne-am înclinat adineaori într'un gest de nesfârșită recunoștință".

SITUAȚIA OLANDEI

Planul defensiv bazat pe configurația particulară a solului

de R. SEIȘANU

Olanda a luat de câtva timp măsuri impuse de menținerea neutralității sale și de siguranța sa: a proclamat starea de asediu în provinciile Frise, Gueldre, Utrecht, Olanda de nord și de sud, Zelanda, Brabantul de nord și Limburg; a întărit zona frontierei orientale; a concentrat o parte din rezerviști și miliției pentru completarea instrucției; iar după o telegramă din Amsterdam a agenției „Reuter", ar fi început inundarea principalelor sale linii de apărare.

Din aceeași sursă s'a anunțat că, în vederea provocării inundării zonelor în care sunt cuprinse și orașele Baarn și Zeist, autoritățile militare olandeze au dat ordin de evacuarea populației lor.

Ce se urmărește prin inundarea unei părți din teritoriul Olandei și cum se poate provoca revărsarea apelor în zone anumite? Incă din 1873 s'a întocmit un plan ingenios bazat pe condițiile particulare ale configurației solului olandez, cu scopul de a crea și folosi diferite obstacole naturale în vederea unei apărări defensive în cazul unui război. Olanda are, în adevăr, câteva particularități fizice, care pot fi folosite în scop militar defensiv.

Teritoriul său din apropierea coastei mării Nordului e sub nivelul mării. Spre a nu fi acoperit de apele mării, olandezii au fost nevoiți acum 250-300 ani să construiască zăgazuri. O mare parte din teritoriul acestei țări, care a fost fund de mare, e acoperit de mlaștini, turbării și zone inundabile.

In zona frontierei de est se întind pe suprafețe mari mlaștinile Burtang, de la marea Nordului până la sud și est de localitatea Enschede; iar între Meusa și frontiera Belgiei e mlaștina Peel, care acoperă regiunea de est a Brabantului și regiunea de vest a Limburgului.

Sunt apoi turbăriile din provinciile Groning, Frise, Dreuthe și din Olanda septentrională și meridională, care și ele acoperă suprafețe mari. Zone inundabile, sau susceptibile de a fi inundate sunt la nord, dealungul coastei mării Nordului, la centru în sectorul canalului Yssel și cea mai mare este aceea cuprinsă între marea Nordului, fostul golf Zuiderzee — transformat în 1932 în lac, în urma construirii unui dig în partea sa mai strâmtă — și frontiera de est.

In această vastă zonă inundabilă sunt orașele Rotterdam, Dordrecht, Nimeg, Arnhem ș. a.

După cum am spus, încă din 1873 s'a întocmit un plan de apărare defensiv în care s'a prevăzut inundarea regiunii cuprinsă între golful Zuiderzee, în apropiere de Utrecht, până la marea Nordului. In această chestiune, iată ce scria „Revue des Deux Mondes" din 1873, într'un articol intitulat „Olanda și imperiul german":

„Chestiunile privitoare la reorganizarea militară a Olandei, la apărarea națională și la fortificațiile noi, s'au pus cu o viociune necunoscută. Linia Yssel, de care nu s'a vorbit până eri, a fost cu grijă studiată din punctul de vedere al apărării și monitoarele destinate să opereze pe coaste și fluvii au fost adăugate flotei olandeze.

(Continuare in pag. 2-a)

Fotografia de mai sus reprezintă doi grăniceri olandezi patrulând la frontiera spre Germania în regiunile inundate artificial, pentru a preveni un eventual atac. Soldații poartă cizme impermeabile

Scufundarea unui bac

pe bordul căruia se aflau 2 avioane de bombardament destinate Angliei

CE A STABILIT ANCHETA POLIȚIENEASCA AMERICANA

New-York, 12 (Rador). — **Ancheta polițienească a stabilit că, scufundarea în portul New-York a bacului pe bordul căruia se aflau două avioane de bombardament destinate Marei Britanii, nu se datorește vre-unui act de sabotaj.**

—xXo●oXx—

FILME

— Domnule avocat, am venit pentru o chestiune foarte gravă.

— Omor?

— M'a ferit Dumnezeu. M'aduce la d-ta un testament.

— Nu văd gravitatea.

— Ușor de zis, când ești tânăr, dar greu de îndurat când simți că s'apropie scadența.

— Ce aveți și cui voiți să lăsați?

— Am treizeci de mii de lei și rude ingrate. M'am gândit s'ajut un teatru cu această sumă. Trebue să știți că spectacolele dramatice și comice, cu oameni vii, nu cu pânze sonore, au fost și sunt singura mea distracție.

— Pot să vă redactez testamentul chiar acum.

— Lăsați-l până mâine. S'ar putea să mă impresioneze atât de mult, în cât să mor la noapte. O zi în plus, la vârsta mea, este ceva.

— Atunci, pe mâine.

— La revedere, domnule avocat. A! mai îngăduiți-mi două minute. Am uitat să vă spun că, în schimbul acestei danii, pun o mică obligațiune acelui teatru. Un lucru care nu-l va costa nimic. Și anume: la deschiderea fiecărei stagiuni, va așeza fotografia mea — am una de trei metri pe patru — pe cușca suflerului, cu fața spre public. Înțelegi d-ta de ce. Nu ca o măgulire, căci pe lumea cealaltă nu mai există așa ceva, dar ca încurajare pentru alții, ca să facă și ei testamente în folosul altor așezăminte. Este o idee fericită, nu?

— Excelentă. Dar asemenea acte ies din competința mea. Pentru ele este indicat vecinul meu. Dacă voiți, îi telefonez să vă primească imediat. Este un neurolog cu faimă.

Don José

BULETIN ARHEOLOGIC ȘI NUMISMATIC

Cetatea Aegyssus

de CONST. MOISIL

Nu încape nici o îndoială, că locul pitoresc, unde se află așezat actualul oraș Tulcea, a fost încă din vremuri foarte vechi o cetate dacă foarte puternică, ce apăra vadul Dunării din acest punct unde se bifurcă brațul Sf. Gheorghe de cursul principal al fluviului

Dar așezarea din acest punct avea și o mare importanță comercială, căci domina întreg tra-

Când pe la mijlocul veacului

Frecăței
(Colecț. Dr. Slobozeanu)

Tulcea
(Colecț. Dr. Slobozeanu)

I in. d. Cr. oștile romane au ajuns în acest punct, mai existau pe cursul Dunării de jos și alte cetăți dace: *Durostorum*, Silistra actuală, *Carsium*, Hârșova, *Arrubium*, Măcin, *Noviodunum*, Isaccea.

Regii daci din Dobrogea au căutat să reziste cuceririi romane, dar au fost supuși rând pe rând de legiunile mai bine organizate și mai bine înarmate Unii din acești regi urmează politica lui Burebista și se declară contra lui Octavian, când începu războiul dintre acesta și Marc Antoniu, de aceea îndată după înfrângerea acestuia, Octavian trimise în Dobrogea pe Marcus Crassus, guvernatorul Macedoniei, ca să-i supună (29 în. d. Cr.)

Crassus mai întâi atrase de partea sa pe regele dac *Roles* din regiunea din apropierea Constanței, care intră în clientela Romanilor.

Un alt rege dac numit *Dapyx*, stăpânea atunci în centrul Dobrogei, pe câtă vreme în ținutul dela nord dintre Arobium (Măcin) și Deltă era rege Zyrases Cetatea Aegyssus depindea prin urmare de acest rege. El fu atacat de Crassus, deși nu se declarase contra Romanilor, dar reuși să se salveze la Dacii din stânga fluviului; cetatea însă fu ocupată de Romani.

Despre situația și importanța cetății Aegyssus în acest timp ne informează Ovidiu, care fusese exilat în Tomis scurt timp după cucerirea ei El spune: *Stat vetus urbs ripae vicina binominis Histri, moenibus et positu vix ade-*

(Continuare in pag. 2-a)

Pădurea, îslazul și gurile Dunărei

de prof. E. GRINȚESCU

In așezarea geografică a Deltei, apa, pășunea și pădurea se înfrățesc pretutindeni. Insula Letea, cu arborii ei variați, desișul nepătruns al sălciilor și iarba abundentă, ce iese la iveală odată cu scăderea apelor, se îmbină reciproc cu păpurișul, trestia și nisipul, ce se adună la gurile Dunării, înaintând, pe nesimțite, în mare.

Această vecinătate, care ridică interesante probleme economice, nu ne preocupă deocamdată; vom examina, însă, legătura ce există între pădurile și islazurile așezate la depărtări de sute de kilometri de brațele Dunării, influențându-le și determinând regimul lor.

Se știe că, numai datorită rădăcinii arborilor, dealurile și povârnișul munților își păstrează solul și părticelele cele mai fine. Ele sunt oprite în trecerea șuvoaelor, pentru a forma acel pământ vegetal, proprice desvoltării plantelor, chiar în locurile cele mai accidentate.

Lucrurile se petrec dimpotrivă, în locuri despădurite. Acolo ploile torențiale mișcă din locuri lor, mai întâi părțile fine, apoi nisipul și pietrele mai mari, făcând văi și ogașuri, nu numai în regiunea munților, dar chiar pe dealuri și coline. Apa de ploaie și din zăpadă, plină de nisip și pietriș, dar mai ales de argilă, duce, odată cu acestea, și bruma de pământ vegetal, ce s'a format de veacuri la adăpostul pădurei, și depune totul pe malul râurilor și al Dunării până la vărsarea ei în mare.

Despăduririle au două origini: exploatarea forestieră și defrișarea pentru înființare de islazuri Dacă prima se face în sistemul regimului silvic, cruțându-se solul prin oprirea semincerilor și prin obligația de replantare imediată, ceeace atenuiază în mare măsură efectul desgolirei munților și dealurilor, a doua serie de lucrări

(Continuare in pag. 2-a)

CURIER LONDONEZ

UN PALAT TRANSFORMAT IN ȘCOALĂ...

Londra, Noembrie

Una din cele mai splendide case din Anglia, — palatul Blenheim, din apropierea Oxfordului, — a fost transformată temporar în școală pentru 400 de băeți.

„Malvern College" o foarte cunoscută „școală publică" a trebuit să-și schimbe localul spre a pune pe al ei la dispoziția guvernului.

Această transformare făcută în grabă pune pe elevi în situația unică de a învăța și a dormi în somptuoasele săli de recepții, în „nu era tot atât de bun calculator pe cât de bun desenator" și de aceea construcția a fost întreruptă de mai multe ori din lipsă de fonduri.

Dar, nu numai lipsa de fonduri ci și certurile dintre arhitect și ducesa de Marlborough, — văduva marelui duce, cunoscută pentru spiritul ei combativ, — au întârziat terminarea construcției.

Palatul e clădit în stilul pseudoclasic al Renașterii italiene și grădinile au fost amenajate câțiva ani mai târziu de faimosul ar-

Școala în care nu se poate scrie cu cerneală

care ducele de Marlborough, proprietarul de pe vremuri al palatului, primea floarea aristocrației britanice.

Blenheim Palace a fost dăruit de regina Ana primului duce de Marlborough, învingătorul din faimoasa bătălie, care a însemnat înfrângerea definitivă a lui Ludovic al XIV-lea la 1704.

Regina Ana a alocat nu mai puțin de 240.000 lire pentru construirea acestui palat, ceeace echivalează în moneda noastră de azi cu un milion de lire.

Totuși, nu era deajuns. Sir John Vanbrugh, marele arhitect, căruia i se încredințase lucrarea tist-grădinar Brown, care a desenat numeroase parcuri ale marilor reședințe senioriale din secolul al 18-lea.

La scurt interval după primul război cu Germania, altă locuință de acest gen, Palatul Stowe (proprietatea ducilor de Buckingham și Chandos), a fost vândută și transformată în local de școală.

Sarcina de a transforma această colosală clădire a implicat între altele instalarea unor cabluri electrice pe o lungime de șaizeci de mile și cam aceeași lungime de țevi de apă. Dar, cu toate sforțările depuse, metacoperită cu scânduri spre a fi protejată.

Se știe că școlarii au mai totdeauna degetele pline de cerneală și una din condițiile puse de actualul duce de Marlborough, înainte de a-și ceda locuința, a fost aceea de a nu se da voie elevilor să se folosească de cerneală.

GUVERNATORUL „BANCII ANGLIEI"

D. Montagu Norman, guvernatorul Băncii Angliei, a redus dobânda împrumuturilor la 2%, a-

(Continuare in pag. 2-a)